Grondwettelijk Hof

Arrest nr. 122/2026
van 22 oktober 2026
Rolnummer : 8520

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 1675/7, § 1, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, gesteld door het Arbeidshof te Bergen.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters Pierre Nihoul en Joséphine Moerman, de rechters Michel Pâques, Willem Verrijdt, Kattrin Jadin en Frank Fleerackers, en, overeenkomstig artikel 60*bis* van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, emeritus rechter Danny Pieters, bijgestaan door griffier Frank Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter Pierre Nihoul,

wijst na beraad het volgende arrest :

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij arrest van 30 juli 2025, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 31 juli 2025, heeft het Arbeidshof te Bergen de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Doet artikel 1675/7, § 1, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, in de interpretatie dat het de studietoelage, zoals bedoeld in de artikelen 1 en volgende van het decreet van de Franse Gemeenschap van 18 november 2021 tot regeling van studietoelagen, niet uitsluit uit de boedel waarmee rekening wordt gehouden bij de collectieve schuldenregeling, een discriminatie ontstaan ten aanzien van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in voorkomend geval in samenhang gelezen met artikel 24, § 3, eerste lid, van de Grondwet, tussen :

1. de student die wordt geconfronteerd met een situatie van overmatige schuldenlast en die geen procedure van collectieve schuldenregeling heeft ingesteld, in welk geval de studietoelage, enerzijds, alleen mag worden gebruikt om de kosten te dekken die voortvloeien uit het onderhoud van de student en de studies die hij volgt en, anderzijds, niet in beslag mag worden genomen voor schulden die de student zou hebben aangegaan en die niet rechtstreeks verband houden met de gevolgde studies, volgens artikel 5, derde lid, van het decreet van 18 november 2021;

2. de student die wordt geconfronteerd met een situatie van overmatige schuldenlast en die is toegelaten tot een collectieve schuldenregeling, in welk geval de studietoelage, enerzijds, mag worden gebruikt om andere kosten te dekken dan die welke voortvloeien uit het onderhoud van de student en de studies die hij volgt en, anderzijds, via een aanzuiveringsregeling mag worden gebruikt voor de terugbetaling van elke schuld die de student heeft aangegaan en die niet rechtstreeks verband houdt met de gevolgde studies ? ».

De Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door mr. Sébastien Depré en mr. Juliette Van Vyve, advocaten bij de balie te Brussel, heeft een memorie ingediend.

Bij beschikking van 15 juli 2026 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers Kattrin Jadin en Danny Pieters te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van wijzen was, dat geen terechtzitting zou worden gehouden, tenzij de Ministerraad binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek om te worden gehoord, zou hebben ingediend, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten na die termijn zouden worden gesloten en de zaak in beraad zou worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

De appellante in de zaak ten gronde is toegelaten tot de collectieve schuldenregeling. Zij is voor het schooljaar 2024-2025 ingeschreven voor een opleiding aan een hogeschool. Op 13 mei 2025 dient zij een aanvraag in voor de vrijgave van het bedrag van de studietoelage die werd toegekend door de Franse Gemeenschap. Dat verzoek wordt verworpen door de Arbeidsrechtbank Henegouwen, afdeling Charleroi, waarbij de verzoekende partij tegen die verwerping in hoger beroep gaat. Het Arbeidshof te Bergen stelt vast dat, alvorens uitspraak kan worden gedaan over het verzoek tot vrijgave, eerst moet worden geoordeeld of de in het geding zijnde bepaling, in de interpretatie dat die de studietoelage niet uitsluit uit de boedel, grondwettig is. Bijgevolg stelt het Arbeidshof de hierboven vermelde prejudiciële vraag.

III. *In rechte*

- A -

A.1. De Ministerraad voert in hoofdorde aan dat de categorieën van personen waarnaar in de vraag wordt verwezen, niet vergelijkbaar zijn, net omdat het verschil, namelijk het al dan niet toegelaten zijn tot de collectieve schuldenregeling, dermate fundamenteel is. De collectieve schuldenregeling leidt immers ertoe dat de financiële situatie van de betrokkene in haar geheel op een fundamenteel andere wijze wordt geregeld.

A.2. In ondergeschikte orde voert de Ministerraad aan dat de opname van de studietoelage in de boedel wordt verantwoord door het principe van de centralisatie van de inkomsten in het kader van de collectieve schuldenregeling. Bovendien heeft de opname in de boedel niet tot gevolg dat er beslag wordt gelegd op de studietoelage, noch dat het bedrag voor andere doeleinden kan worden gebruikt dan die welke decretaal zijn bepaald. Dat blijkt ook uit het antwoord op een parlementaire vraag die bij de inwerkingtreding van de wet van

5 juli 1998 « betreffende de collectieve schuldenregeling en de mogelijkheid van verkoop uit de hand van de in beslag genomen onroerende goederen » werd gesteld (*Vr. en Antw.*, Kamer, 1999-2000, 18 september 2000, QRVA 50-045, pp. 5212-5214 en 5218-5220). Uit de antwoorden van de bevoegde ministers blijkt duidelijk dat, enerzijds, de opname in de boedel geen afbreuk doet aan de specifieke regels voor de beslagbaarheid en het gebruik van de studietoelage. Anderzijds bevestigt die parlementaire voorbereiding ook dat de centralisatie en het beheer van de inkomsten door de schuldbemiddelaar gebeurt met respect voor de specifieke regelingen die van toepassing zijn op de verschillende inkomsten. Zo moet bijvoorbeeld ook de werkgever de volledige verloning op de schuldbemiddelingsrekening storten, inclusief het deel dat niet voor beslag vatbaar is en in principe niet kan worden gebruikt om de schuldeisers te betalen. Bijgevolg moet de prejudiciële vraag ontkennend worden beantwoord.

- B -

B.1. De prejudiciële vraag heeft betrekking op het gebruik, in geval van collectieve schuldenregeling, van de in het decreet van de Franse Gemeenschap van 18 november 2021 « tot regeling van studietoelagen » (hierna : het decreet van 18 november 2021) bedoelde studietoelage.

B.2. De beschikking van toelaatbaarheid tot de collectieve schuldenregeling doet een toestand van samenloop ontstaan tussen de schuldeisers en heeft de opschorting van de intresten en de onbeschikbaarheid van het vermogen van de verzoeker tot gevolg (artikel 1675/7, § 1, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek).

Het in het geding zijnde artikel 1675/7, § 1, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt :

« Tot de boedel behoren alle goederen van de verzoeker op het ogenblik van de beschikking, alsmede de goederen die hij tijdens de uitvoering van de collectieve aanzuiveringsregeling verkrijgt ».

Het verwijzende rechtscollege oordeelt dat de in het decreet van 18 november 2021 beoogde studietoelage in geval van collectieve schuldenregeling tot de boedel behoort. Volgens de interpretatie van het verwijzende rechtscollege heeft zulks tot gevolg dat die studietoelage « mag worden gebruikt om andere kosten te dekken dan die welke voortvloeien uit het onderhoud van de student en de studies die hij volgt » en dat zij « via een aanzuiveringsregeling mag worden gebruikt voor de terugbetaling van elke schuld die de student heeft aangegaan en die niet rechtstreeks verband houdt met de gevolgde studies ».

B.3. Artikel 5, derde lid, van het decreet van 18 november 2021 bepaalt :

« De studietoelage mag alleen worden gebruikt ter dekking van de kosten in verband met het onderhoud van de leerling of student en de door hem gevolgde studie. Deze middelen mogen niet in beslag worden genomen voor schulden die de leerling, de student of hun wettelijke vertegenwoordiger hebben gemaakt en die geen verband houden met deze doeleinden ».

Wat betreft de verhouding tussen, enerzijds, de soortgelijke regeling waarin was voorzien bij artikel 5, vierde lid, van de wet van 19 juli 1971 « betreffende de toekenning van studietoelagen en studieleningen » en, anderzijds, de procedure van collectieve schuldenregeling, heeft de minister van Justitie uiteengezet :

« In artikel 5, vierde lid, van de wet van 19 juli 1971 betreffende de toekenning van studietoelagen en studieleningen is gesteld dat de studietoelagen en -leningen slechts mogen worden aangewend voor het dekken van de kosten voor het onderhoud van de leerling of de student en het door hen gevolgde onderwijs. Op deze gelden mag geen beslag worden gelegd wegens schulden, die de leerling, de student of hun wettelijke vertegenwoordiger hebben aangegaan en die geen verband houden met deze doeleinden. […].

In artikel 1675/7 van het Gerechtelijk Wetboek is inzonderheid en in wezen bepaald dat :

- in geval van een collectieve schuldenregeling de beschikking van toelaatbaarheid een toestand van samenloop doet ontstaan tussen de schuldeisers en de onbeschikbaarheid van het vermogen van de schuldenaar tot gevolg heeft;

- alle goederen van de verzoeker op het tijdstip van de beschikking, evenals de goederen die tijdens de looptijd van de procedure of regeling verkregen worden tot de boedel behoren.

- de beschikking van toelaatbaarheid voor de verzoeker het verbod inhoudt om, behoudens toestemming van de rechter, enige daad te stellen die een normaal vermogensbeheer te buiten gaat, enige daad te stellen die een schuldeiser zou bevoordelen of zijn onvermogen te vergroten.

In artikel 1675/9, § 1, 4°, van hetzelfde wetboek is inzonderheid en in wezen bepaald dat uiterlijk drie dagen na de uitspraak van de beschikking van toelaatbaarheid, de griffier deze bij gerechtsbrief ter kennis van de betrokken schuldenaren moet brengen en hen ervan op de hoogte moet brengen dat iedere betaling, vanaf ontvangst van de beschikking, in handen van de schuldbemiddelaar moet geschieden.

De beschikking van toelaatbaarheid doet een toestand van samenloop ontstaan, maar betekent niet dat beslag wordt gelegd op de goederen van de schuldenaar. Bijgevolg is er geen onverenigbaarheid met het bepaalde in artikel 5, vierde lid, van voornoemde wet van 19 juli 1971 volgens welke geen beslag mag worden gelegd op de studietoelagen en -leningen.

Onder voorbehoud van de interpretatie door de hoven en rechtbanken, doet artikel 5, vierde lid, van voornoemde wet van 19 juli 1971 geen afbreuk aan het gegeven dat alle schuldenaren

van diegene die een beschikking van toelaatbaarheid heeft verkregen, iedere betaling in handen van de schuldbemiddelaar moeten doen.

Onder voorbehoud van de interpretatie door de hoven en rechtbanken doet geen enkele bepaling van het Gerechtelijk Wetboek inzake de collectieve schuldenregeling afbreuk aan artikel 5, vierde lid, van voornoemde wet van 19 juli 1971 volgens welke de studietoelagen en -leningen slechts mogen worden aangewend voor het dekken van de kosten voor het onderhoud van de leerling of de student en het door hen gevolgde onderwijs.

[…] » (*Vr. en Antw.*, Kamer, 1999-2000, 18 september 2000, QRVA 50-045, pp. 5213-5214).

B.4. Het feit dat de in het decreet van 18 november 2021 beoogde studietoelage in geval van collectieve schuldenregeling tot de boedel behoort, heeft niet tot gevolg dat een vrijstelling wordt verleend van de naleving van artikel 5, derde lid, van het decreet van 18 november 2021. Krachtens die bepaling – waarop de prejudiciële vraag geen betrekking heeft – mag de studietoelage « alleen worden gebruikt ter dekking van de kosten in verband met het onderhoud van de leerling of student en de door hem gevolgde studie » en mag die toelage niet in beslag worden genomen « voor schulden die de leerling, de student of hun wettelijke vertegenwoordiger hebben gemaakt en die geen verband houden met [die] doeleinden ». De interpretatie van het verwijzende rechtscollege volgens welke de studietoelage in geval van collectieve schuldenregeling mag worden gebruikt voor andere doeleinden dan die welke in de voormelde bepaling worden beoogd, is bijgevolg kennelijk onjuist.

Bijgevolg behoeft de prejudiciële vraag geen antwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

De prejudiciële vraag behoeft geen antwoord.

Aldus gewezen in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 22 oktober 2026.

De griffier, De voorzitter,

Frank Meersschaut Pierre Nihoul